

Arthuur, Heksenjager van Nunspeet

Verandering van het klimaat leidde eind van het jaar 1670 tot een reeks van misoogsten, met ondervoeding en hongersnood tot gevolg. Ook de bevolking op de Veluwe werd geteisterd door verschillende epidemieën. Het gevolg was vele doden en verminderde vruchtbaarheid. Dat leidde tot ontvolking van grote delen van de Veluwe. Het gezin van Arthuur van Nunen werd eveneens slachtoffer van een epidemie. Zijn vrouw en alle acht kinderen stierven binnen een jaar.

“Naast mijn eigen gezinsdrama zie ik veel ellende om mij heen. Bijna alle gezinnen in Nunspeet zijn getroffen. Vooral veel jonge kinderen overlijden. Degene die nog de energie en mogelijkheden hebben, trekken weg van de Veluwe naar andere delen van het land. Ik, Arthuur van Nunen heb ook overwogen te vertrekken, maar ik kan het niet. Waarom overkomt ons zoveel ellende, vraag ik me af? Iemand moet toch voor dit onheil verantwoordelijk zijn? Op een dag hoor ik een verhaal vertellen over hekserij. Volgens de verteller bestaat er een geheime sekte waarvan de leden heksen zijn. Zij hebben een pact met de duivel gesloten. Dit met de bedoeling om behalve individuen ook de samenleving als geheel in het verderf te storten. Door onheilen als onweer, stormen, lage temperaturen en overvloedige regen worden misoogsten veroorzaakt, met als gevolg hongersnood, epidemieën, dood en onvruchtbaarheid van mensen en vee.

Dit verhaal laat mij niet meer los en zal mijn verdere leven beïnvloeden. Ik raak overtuigd dat dit heksengebroed moet worden opgespoord en bestraft. Ik besloot: hier wil ik mij de rest van mijn leven aan wijden.

Een strijd, die ik hoe dan ook van plan ben te winnen. Ik ga daarom een studie volgen bij een heksenkenner in Leuvenum. Hier leer ik 'De Malleus Maleficarum.' Het handboek voor heksenjagers kennen. Ik lees het boek zo intensief dat ik het bijna letterlijk kan navertellen. Mijn gedrevenheid en kennis leidden in 1676 ertoe dat ik word aangesteld als inquisiteur voor het district Veluwe. Ik vestig mijn uitvalsbasis op kasteel Staverden. Op dit landgoed worden witte pauwen gehouden, niet alleen voor de sier maar ook om duivelse krachten van heksen en de duivel te weren. Daarom heb ik in de buurt van Elspeet een fokkerij voor witte pauwen opgezet. Belangrijke gebouwen zoals, kerken, kastelen, vestingmuren en ambtswoningen krijgen bescherming door de aanwezigheid van witte pauwen."

Bospark De Tonnenberg

Midden op de Veluwe in het mooie bosdorp Speuld ligt Bospark De Tonnenberg. Speuld is in de middeleeuwen ontstaan door ontbossing van een deel van het Speulderbos. De naam is waarschijnlijk afgeleid van het middeleeuwse werkwoord 'speldan', dat splijten of klieven betekent. Arthuur als houthakker heeft hier toen ook flink wat bomen gekapt en gekleefd voor zijn handel. Uit 1598 is het besluit overgeleverd om het Speulderbos te beschermen met een afscheiding en een heg. De naam Tonnenberg luidde waarschijnlijk oorspronkelijk 'Thorneberg', dus 'Doornberg'. Dit soort namen komt vaker voor nabij akkerafscheidingen, die met bomen of struiken waren beplant, waaronder doornstruiken. De Tonnenberg ligt tussen Speulde en het Speulderbos. Nu omringd door loof-, naaldbossen en heidevelden vindt u nergens anders zo'n mooi en prachtig Veluws landschap. Bospark De Tonnenberg ligt in dit prachtige landschap. Het is een kleinschalig park met verhuur van chalets, vaste staplaatsen voor chalets, stacaravans en een enkele seizoen kampeerplaats voor een toercaravan. www.detonnenberg.nl

“In Elspeet woont een aantal vrome vrouwen, die zo vroom leven dat het ze verdacht maakt. Ze moeten wat mij betreft wel wat te verbergen hebben. Ik heb ze op verdenking van hekserij voor een tribunaal in Vierhouten gesleept. We hebben ze laten wegen en het gewicht komt overeen met het heksengewicht uit de boeken. Alle vier de vrouwen worden ter dood veroordeeld door verbranding op de brandstapel in Vierhouten. Zo weet ik samen met mijn team van vijf heksenjagers, in vier jaar tijd, ruim vijftig heksen op te sporen op de Veluwe. Allemaal worden ze berecht tot de brandstapel. De meeste heksen zijn oudere vrouwen, die alleen en buiten de dorpen wonen. We hebben ook twee mannen voor hekserij laten berechten. Ze zijn betrapt op het vangen van zes witte pauwen. De mannen beweerden dat ze waren gestolen voor het geld. Zij zijn niet tot de brandstapel veroordeeld, het heeft ze alleen maar een rechterhand gekost.”

Heksen komen op de Veluwe opvallend veel voor. Misschien veroorzaakt door de aanwezigheid van de vele bossen, als het Speulderbos. Ik herken een heks direct en mijn gevoel laat mij hierbij nooit in de steek.

Ik heb er voelsprietten voor ontwikkeld, waarmee ik binnen seconden weet of het om een heks gaat of niet. Het Gelres gezag heeft het volste vertrouwen in mij, ze vinden dat ik het werk als heksenjager prima uitoefen. Ik heb zelfs een ridderorde ontvangen toen ik mijn honderdvijftigste heks had gevangen. Het vangen van heksen ging mij niet snel genoeg. Bij Elspeet heb ik daarom twee kampen opgericht, de Grote Kolonie en de Kleine Kolonie. De namen geven de grootte van het kamp aan. In het Kleine Kamp verblijven vijftig heksen plus honderd zwarte katten. Zwarte katten zijn heksen die zich hebben omgetoverd in een kat.

Als gevolg van de ontbossing, door onder andere boeren hebben we vaak gebrek aan hout om voldoende brandstapels te kunnen bouwen. In de wintermaanden, als het hout vaak nat en bevroren is, moeten we andere manieren vinden om van deze heksen af te komen. Ik zal u de methodes besparen. Om zelf niet behekst te worden draag ik altijd een paar buidels met kruiden bij mij. De zakjes met kruiden laat ik ook in grote aantallen

produceren. In het centrum van Nunspeet heb ik een bedrijf opgericht waar we bijna elke dag honderd kruidenzakjes maken die we op dorpsmarkten verkopen. De kruiden die we gebruiken zijn bloemen, die je overal langs de wegen en paden tussen Garderen, Nunspeet en Elspeet kunt vinden. De kopers krijgen bij de kruidenzakjes ook een certificaat, uiteraard door mij gesigneerd.

De 'heksenzakjes' zijn ook te krijgen bij herbergen en chirurgijnen in de regio. Binnen een jaar liepen alle vrouwen op de Veluwe met zo'n zakje.

Als wij iemand van hekserij beschuldigen en zij kan ons een kruidenzakje met mijn certificaat laten zien, gaat ze vrijuit. Door het succes van deze handel loopt het aantal aanklachten van hekserij razendsnel terug.

Op een gegeven moment zijn bijna geen heksen meer te vinden op de Veluwe. Hierdoor moet ik mij steeds meer gaan richten op de kruidenhandel. Zo verdwijnt van de Veluwe in één van de eerste regio's in Nederland de jacht op hekserij."

Bungalowpark De Kastelenhof

Er was een tijd dat dit vakantiepark uit 12 omgebouwde kippenhokken bestond. Het hout was afkomstig van de drie broers Heijn, Houthakkers van Ermelo. Ze hebben hiervoor 5 enorme eiken laten kappen. Nu zijn de bungalows van alle gemakken voorzien, en kunnen we ons niet meer voorstellen dat er op die manier vakantie werd gevierd. Sinds 1959 is de Familie Leewis eigenaar van het park. Vanaf 2001 heeft de 2e generatie het park overgenomen en wordt nog steeds, met een aanstekelijk enthousiasme gewerkt door de nieuwe generatie. Bungalowpark de Kastelenhof ligt tegenover het Speulderbos, ook wel het bos van de dansende bomen genoemd. Het is één van de mooiste en oudste bossen van Nederland, met kromme, in wonderlijke bochten gegroeide beukenbomen. De stammen lijken in de nevel wel te bewegen: dansende bomen.

Ook het zonlicht dat door de takken valt geeft het bos een mooi aanzicht. In het bos zijn verschillende grafheuvels bewaard gebleven en er is een spannend verhaal over een speciale plek in het bos: Het Solse Gat. Het verhaal verteld dat eeuwen geleden hier een Klooster stond waar monniken woonden die het niet zo nauw namen. Overdag deden ze zich voor als brave monniken maar 's nachts gebeurden er dingen die het daglicht niet konden verdragen. Tijdens één van hun wilde feesten is het klooster in een woeste stormnacht met donder en bliksem in de aarde weggezonden en bleef er alleen nog een groot gat achter. Met volle maan hoor je de klokken om middernacht nog steeds luiden. www.kastelenhof.nl

Als u nu in Nunspeet of Elspeet loopt, moet u eens goed naar vrouwen kijken. Veel vrouwen dragen nog steeds een kruidenzakje bij zich, zij zullen het nooit toegeven. Op een aantal plaatsen zijn deze kruidenzakjes nog steeds te koop, u zult hiervoor geen reclameborden aantreffen. Maar... vragen in de winkels van Elspeet en Nunspeet staat vrij!

